XI
Noul tipar slavon din a doua jumatate a veacului Al XVI-lea

Supt Alexandru Mircea si evlavioasa-i Doamna levantina Ecaterina, care avea insa in manastirea catolica de la Murano langa Venetia o sora dupa mama, Marioara Vallarga, invie si tiparul slavon pentru Tara-Romaneasca. Diaconul Coresie, un Roman, care lucra insa, cum se va vedea, peste munti, in Ardeal, si urmasii sai in mestesug dau, intr'o slova mai marunta si urata, cu randuri strambe, pentru Alexandru insusi si fiul sau Mircea, epitropisit de mama-sa, *Evanghelia* (1562, 1583, 1588), *Sbornice* de slujbe la anume serbatori (1568, 1580), o *Psaltire* (c. 1576; alte editii, 1580, 1588), un *Octoih*, in doua parti (1574-5) si un *Octoih* mic (1578). Se inoia astfel seria cartilor de slujba ale tiparitorilor de la inceputul veacului al XVI-lea, si, numarul bisericilor fiind acum cu mult mai mare, se lamuresc cale doua sau trei editii pe care le au unele din aceste carti. Se stie ca si o tipografie straina a incercat sa faca acelasi lucru, dand *Triodul-Penticostariu*, cu gravuri de lemn luate din cartile latine, caruia i se atribuia data de c. 1550, probabil o lucrare facuta la Venetia, supt supravegherea calugaritei din Murano, Marietta Adorno Vallagra, sora Doamnei Ecaterina a lui Alexandru-Voda, pentru nepotul ei Mihnea, in numele caruia ridicase in biserica ei si un altar cu inscriptie latina.

Mitropolitul Varlaam pastoria si la 1538 si, pe la 1541, el scrie,- intitulandu-se: "cu mila lui Dumnezeu preasfintit Mitropolit a toata Ungrovlahiei si prea-cinstit exarh a toate plaiurile"" sau, in pecete, "arhiepiscop al Terii-Romanesti",- Brasovenilor pentru un negustor din Targoviste.

Dar cartile de la 1545 la 1547 sant tiparite pe vremea Mitropolitului Anania, urmas al lui Simion, unui Mihail si Ieremia, carora inca nu li se poate gasi loc. Venise de la eparhia Buzaului, unde e pomenit in 1544. Tipografii ii zic numai "presfintitul Mitropolit muntean". El pare a fi o ruda a lui Neagoe-Voda, ca unul ce-si gasise si el mormantul la Arges, moemant al lui "chir Anania, al terii Ungrovlahiei", care se vede si pana astazi, fara sa se fi intregit data mortii, lasata in alb.

Aceasta s'ar mai intari prin atiinta faptului ca la 1556 el aduse din Sibiiu, unde ea murise, pe "Doamna monahia Platonida", care e Milita lui Neagoe. El apuca si Domnia lui Mircea Ciobanul, apoi a lui Patrascu-cel-Bun, si peri in marele macel de clerici si boieri poruncit de Mircea, intors in Scaun la 3 Februar 1558. Cu dansul a mai fost ucis un episcop, spune cronica terii, si acesta pare a fi Ieremia de Buzau, pomenit la 1550,- Scaunul ramnicean intamlandu-se probabil a fi vacant.

In timpul scurtei Domnii a pretendentului Radu Ilias (1553) un "episcop Atanasie", care merge si ca sol prin Ardeal, se intampina pe langa Domn.

Mircea Ciobanul facu Mitropolit in 1558 pe un Simion, si un Efrem e pomenit la 1560. El nu stiu sa opreasca pe diacul mester de tipar Coresie, care trecu in Ardeal cu stiinta, harnicia si ravna lui si intra in slujba luteranilor, a calvinilor si a negustorilor brasoveni cu editiile sale romanesti, slavo-romanesti si slavone. Dupa acest Efrem, care nu va fi fost din scoala lui Neagoe, ci poate un Moldovean de-ai Doamnei lui Mircea,

Chiajna, ba chiar vre-un Grec, din cei multi cari inconjurau pe Domn, vine acum Daniil. Il gasim in 1566, supt Petru-Voda Schiopul.

Lui Efrem ii urmeaza in pomelnicul Mitropoliei un Mitrofan, care e insa stramutat din vremi ceva mai vechi. Se mai pomeneste, dupa documente, la 1569 un Mitropolit Eftimie, cam in acelasi timp cand Atanasie era la Buzau. Eftimie cel d’intaiu era Mitropolit si la 1568, cand Coresie-si tipareste a doua parte a “Sbornicului” slavon, si inca la 1574, cand el mantuia partea intaiu din Octoih; numele lui e pomenit si in pisania, de la 1571-2, a manastirii Cobia.